

Syllaby kurzu

Environmentální sociologie

Kurz představuje uvedení do oboru environmentální sociologie, do jeho dějin, základní terminologie, směrů a problémů až po současný stav, včetně nejvýznamnějších představitelů. Seznamuje studenty a studentky s vybranými sociologickými přístupy ke vztahu mezi přírodou, životním prostředím a společností, se základními sociologickými pojmy environmentální sociologie, s osobnostmi a teoriemi. Cílem kurzu je rozvíjet schopnost kritického náhledu na současnou environmentální debatu, schopnost analýzy aktuálních témat environmentální debaty v kontextu sociologických teorií. Kurz bude zakončen písemnou zkouškou. Aktualizace v souvislosti s COVID-19: Kvůli pandemii COVID-19 bude v zimním semestru distanční výuka. Ta bude probíhat v časech podle rozvrhu, prostřednictvím MS Teams. Vzhledem k tomu, že se jedná o přednášky, tak nadále platí, že účast není povinná, ale silně se doporučuje. Nadále také zůstává v platnosti, že kurz bude zakončen písemnou zkouškou.

Témata:

8.10.

1) Sociologie, jako kdyby na přírodě (ne)záleželo. Úvod, organizace kurzu. Historické souvislosti vzniku sociologie, její průnik s environmentální problematikou. Vznik environmentální sociologie, základní směry, paradigmata a témata, kterými se zabývá.

Hannigan, J. : "Environmental sociology as a field of inquiry", *Environmental Sociology*. 2nd edition. London: Routledge, pp. 1-16.

Foster, J.B. ;Clarke, B.; York, R. "A Rift in Earth And Time", *The Ecological Rift* ; 2010, New York: Monthly Review Press, pp.13-52

2) Vyjasnění pojmu příroda. Sociální podmíněnost pohledu a vnímání přírody. Od přírody v jednotném čísle k socio-přírodám v Antropocénu.

Macnaghten,P.; Urry, j. "Rethinking Nature and Society", *Contested Natures*; 1998 London: SAGE Publications, pp. 1-31

Barry, J. "Nature, Environment and social theory", *Environment and Social Theory*, 2007 London: Routledge, pp. 7-30

Swyngedouw, E. "Depoliticized Environments: The End of Nature, Climate Change and the Post-Political Condition", *Royal Institute of Philosophy Supplement* 2011; 69, p: 253-274.

22.10.

3) *Charakteristika současné společnosti – jedinec a společnost. Individualizace a její environmentální aspekty.*

Bauman, Z. *Individualizovaná společnost*; 2005 Praha: Mladá Fronta.

Maniates, M.F. "Individualization: Plant a Tree, Buy a Bike, Save the World?", in: *Global Environmental Politics*; 2001; 1 (3), p: 31-52

Librová, H. "Individualizace v environmentální perspektivě: sociologické rámování mění pohled a plodí otázky". in: *Sociologický časopis*; 2010; 46 (1), p: 125-152.

6.11.

4) *Charakteristika současné společnosti – systém a společnost. Teorie běžícího pásu výroby (Schnaiberg) a Imperiální způsob života (Brand, Wissen) a ekologická modernizace.*

Beel, Chapter 3, "Money and Machines"

Brand, U., & Wissen, M. "Crisis and continuity of capitalist society-nature relationships: The imperial mode of living and the limits to environmental governance"; *Review of International Political Economy*, 2013, 20(4), 687-711.

Brand, U., & Wissen, M. "Imperial Mode of Living", in: Spash, Clive (ed., 2017): *Routledge Handbook of Ecological Economics*. London: Routledge.

Foster, J.B. ;Clarke, B.; York, R. "Treadmill of Accumulation", *The Ecological Rift*; 2010, New York: Monthly Review Press, pp.193-206

5) *Spotřebováním, tudíž jsem. Spotřeba a její role v moderní společnosti.*

Bell, Chapter 2, "Consumption and Materialism"

Ritzer, G.,Jurgenson, N. "Production, consumption, prosumption: The nature of capitalism in the age of the digital "prosumer", in: *Journal of Consumer Culture*; 2010; 10 (1), p: 13-36.

Kala, P. : "Bludné cesty environmentální odpovědnosti", in: *Ekolist*, 3.2.2011 dostupné na: <http://ekolist.cz/cz/publicistika/eseje/bludne-cesty-environmentalni-odpovednosti>

20.11.

6) *Sociální konstrukce environmentálních problémů. Odkud se berou a jak se utvářejí environmentální problémy.*

Hannigan, J. : *Environmental sociology as a field of inquiry*", *Environmental Sociology*. 2nd edition. London: Routledge, pp. 63-78.

7) *Věda a její ambivalentní role při (roz)poznávání environmentálních problémů v moderní společnosti.*

Stockelová, T. " Spočítej a panuj: De/politika kalkulace", in: *Kritika depolitizovaného rozumu*; 2010, Praha: Grimmus, pp.61-76

Bowman, A. "Are we armed only with peer-review science? The Scientization of Politics in the Radical Environmental Movement", in: Skrismhire, S (ed.) *Future Ethics*; 2010, London, pp. 173-196.

3.12.

8) *Riziko. Kultura rizika, riziková společnost (Beck).*

Bell, Chapter 9, "The Rationality of Risk"

Beck U., "Na vulkáně civilizace: kontury rizikové společnosti, Riziková společnost; 2004, Praha: SLON, pp.23-111

9) *Environmentální hnutí. Role sociálních hnutí při ochraně životního prostředí.*

Novák, A. *Tmavozelený svět: radikálně ekologické aktivity v České republice po roce 1989*; 2017, Praha: SLON, kapitoly 3, 5, 6.

Macnaghten,P.; Urry, j. "Inventing Nature", *Contested Natures*; 1998 London: SAGE Publications, pp. 32-74.

17.12.

Shrnutí kurzu a debata k četbě

R.Patel. a J.W. Moore – *Historie světa v sedmi laciných věcech. Průvodce kapitalismem, přírodou a budoucností naší planety*; 2020, Praha: Neklid.

Literatura:

BAUMAN, Z., MAY, T. *Myslet sociologicky: netradiční uvedení do sociologie*. Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-026-1.

BELL, M. *An Invitation to Environmental Sociology*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2012. ISBN 978-1-4129-9053-0.

KELLER, J. *Sociologie a ekologie*. Praha: SLON, 1997. ISBN 80-85850-42-7.

WHITE, Damian, RUDY, Alan, GAREAU, Brian. *Environments, Nature and Social Theory*. 2016. Palgrave.